

**WYMAGANIA EDUKACYJNE ORAZ KRYTERIA OCENIANIA
DLA PSM w OPOLU**

Przedmiot główny:

Puzon

PIERWSZY ETAP EDUKACYJNY

Cykl 4-letni

Opracowane przez: mgr Haralda Powróśło

**Opracowane w oparciu o Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego
z dnia 14 sierpnia 2019 r. w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach
szkolnictwa artystycznego**

Dz.U. z 2019 r., poz. 1637

Opole 2019

CELE KSZTAŁCENIA – WYMAGANIA OGÓLNE

1. Rozbudzenie zainteresowania muzyką

Uczeń rozwija zainteresowania muzyczne, uczęszczając na koncerty i słuchając nagrań.

Uczestniczy w życiu muzycznym szkoły i środowiska.

2. Kształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie

Uczeń:

1) poznaje zasady notacji muzycznej oraz podstawowe terminy i pojęcia niezbędne w odczytaniu i realizacji tekstu muzycznego;

2) zdobywa wiedzę dotyczącą budowy i funkcjonowania instrumentu;

3) poznaje podstawy technicznego warsztatu instrumentalisty.

3. Przygotowanie do samodzielnej pracy nad repertuarem

Uczeń nabywa zdolności do samodzielnej pracy z instrumentem oraz realizacji bieżących zadań otrzymywanych od pedagoga.

4. Przygotowanie do udziału w życiu muzycznym oraz do występów publicznych

Uczeń reprezentuje szkołę w projektach szkolnych oraz poza placówką. Zdobywa doświadczenia estradowe oraz rozwija swoje kompetencje.

5. Udział w obowiązkowych przesłuchaniach CEA.

6. Obowiązkowy udział w koncertach szkolnych, audycjach sekcyjnych i klasowych i przesłuchaniach co najmniej raz w każdym semestrze.

Uczniom wyjątkowo zdolnym pedagog ma prawo rozszerzyć wymagania edukacyjne o elementy wykraczające poza wymagania przewidziane dla realizowanej przez ucznia klasy.

CELE KSZTAŁCENIA – WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE

1. Rozbudzenie zainteresowania muzyką

Uczeń:

- 1) uczestniczy w życiu muzycznym i kulturalnym;
- 2) rozwija uzdolnienia muzyczne stosownie do wieku i predyspozycji;
- 3) zdobywa podstawową wiedzę o muzyce;
- 4) wypowiada się w sposób prosty i zrozumiały na temat doznań artystycznych.

2. Kształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie

Uczeń:

- 1) rozwija umiejętności techniczne i interpretacyjne;
- 2) rozwija wrażliwość na jakość dźwięku;
- 3) rozwija umiejętność samodzielnego odczytania zapisu nutowego;
- 4) potrafi samodzielnie opracować krótkie, łatwe utwory;
- 5) zna i wykorzystuje w grze możliwości techniczne instrumentu.

3. Przygotowanie do samodzielnej pracy nad repertuarem

Uczeń:

- 1) realizuje indywidualnie i w zespole projekty artystyczne w zakresie swojej specjalności;
- 2) prezentuje swoje umiejętności i postępy w grze na instrumencie;
- 3) poznaje sposoby samodzielnej pracy w zakresie jej organizacji, kontroli i samooceny.

4. Przygotowanie do udziału w życiu muzycznym oraz do występów publicznych

Uczeń:

- 1) uczestniczy jako solista i kameralista w audycjach, koncertach, konkursach i przesłuchaniach;
- 2) posiada umiejętność koncentracji przed występem i w trakcie koncertu;
- 3) krytycznie ocenia swoje prezentacje;
- 4) prezentuje utwory muzyczne z pamięci;
- 5) jest przygotowany do świadomego odbioru muzyki

Klasa I

Zadania techniczno – wykonawcze:

I semestr:

- zapoznanie ucznia z budową instrumentu
- omówienie zasad gry na puzonie
- oddech przeponowo-żebrowy – zestaw ćwiczeń wzbogacany w miarę możliwości ucznia
- ćwiczenia oddechowe z użyciem worka anestezyjologicznego, rurki oraz spirometrów
- wydobywanie dźwięku na ustniku oraz na tzw. obręczy – prawidłowe ułożenie ustnika oraz właściwa praca języka
- zachowanie odpowiedniej postawy w trakcie gry na puzonie ze szczególnym uwzględnieniem układu prawej ręki oraz dłoni – ćwiczenia przed lustrem połączone z autoobserwacją
- wydobywanie podstawowych dźwięków
- zapoznanie ucznia z suwakiem – „ustawienie” pozycji, zalety oraz wady suwaka – rozmowa z uczniem
- stopniowe rozszerzanie skali instrumentu – zmiany pozycji suwaka w trakcie gry
- wykonywanie prostych, znanych utworów (piosenek), również z akompaniamentem fortepianu
- krótkie autorskie ćwiczenia dostosowane do indywidualnych możliwości ucznia
- ćwiczenia ze *Szkoły na puzon* – P. Malton, F. Kwiatkowski

II semestr:

- dalsza praca nad aparatem gry – oddech, zadęcie
- zachowanie właściwej postawy w trakcie gry, układ prawej ręki – swoboda prowadzenia suwaka
- wprowadzenie prostych ćwiczeń opartych na szeregu alikwotów (przedęciach) – kwinty i kwarty pół- oraz ćwierćnutami

- gamy durowe i pasaże pół- oraz ćwierćnutami przez jedną oktavę z uwzględnieniem skali osiągananej przez ucznia
- ćwiczenia ze Szkoły na puzon (P. Malton, F. Kwiatkowski, R. Stegmann)
- utwory z towarzyszeniem fortepianu
- gamy: B-dur, As-dur, F-dur, pasaż toniczny, całymi nutami, półnutami i ćwierćnutami przez jedną oktavę w tempie wolnym, wykonane z pamięci
- 14 etiud i ćwiczeń zawierających różne problemy techniczne
- 3 utwory z fortepianem
- 4 duety

Program przesłuchania końcowo - rocznego:

- gamy:
 - a) durowe - tercje, trójki, pasaż, przewroty pasażu
 - b) mollowe - pasaż, przewroty pasażu
- 2 etiudy o różnej problematyce technicznej
- utwór solowy z akompaniamentem

Klasa II

Zadania techniczno – wykonawcze:

Semestr I

- dalsza praca nad oddechem przeponowo-żebrowym – właściwe nabieranie i wydmuchiwanie powietrza – ćwiczenia na spirometrach
- zadęcie i artykulacja – ćwiczenia na ustniku
- postawa – ćwiczenia rozluźniające prawą rękę (dłoń, łokieć, bark)
- kolejne, bardziej zaawansowane ćwiczenia oparte na przedęciach (aliquotach)
- artykulacja – wprowadzenie legata – współpraca: wydech – język - ręka (suwak)
- gamy do czterech znaków przykluczowych:
 - durowe – ćwierćnutami, ósemkami - tercje, trójki (w wolnym tempie), pasaż, przewroty pasażu
 - mollowe – non legato i legato – pasaż, przewroty pasażu
 - ćwiczenia ze Szkoły na puzon (R. Stegmann, P. Malton, F. Kwiatkowski)
 - etiudy na puzon (G. Strautman z.1)

- utwory z towarzyszeniem fortepianu
- do 10 etiud zawierających różne problemy techniczne
- do 3 utworów z fortepianem
- 3 duety

Semestr II

- dalsza praca nad oddechem przeponowo-żebrowym – właściwe nabieranie i wydmuchiwanie powietrza – ćwiczenia na spirometrach
- zadęcie i artykulacja – ćwiczenia na ustniku
- postawa – ćwiczenia rozluźniające prawą rękę (dłoń, łokieć, bark)
- kolejne, bardziej zaawansowane ćwiczenia oparte na przedęciach (aliquotach)
- artykulacja – wprowadzenie legata – współpraca: wydech – język - ręka (suwak)
- gamy do czterech znaków przykluczowych:
- durowe – ćwierćnutami, ósemkami - tercje, trójki (w wolnym tempie), pasaż, przewroty pasażu
- mollowe – non legato i legato – pasaż, przewroty pasażu
- ćwiczenia ze Szkoły na puzon (R. Stegmann, P. Malton, F. Kwiatkowski)
- etiudy na puzon (G. Strautman z.1)
- utwory z towarzyszeniem fortepianu
- do 10 etiud zawierających różne problemy techniczne
- do 3 utworów z fortepianem
- 3 duety

Program przesłuchania śródrocznego:

- gamy:
 - a) durowe – tercje, trójki, pasaż, przewroty pasażu
 - b) mollowe – pasaż, przewroty pasażu
- 2 etiudy o różnej problematyce technicznej
- utwór solowy z akompaniamentem
- obowiązkowy udział w audycji sekcji lub klasowej raz w semestrze

Program egzaminu promocyjnego:

- gamy:
 - a) durowe – tercje, trójki, pasaż, przewroty pasażu

- b) mollowe – pasaż, przewroty pasażu
- 2 etiudy o różnej problematyce technicznej
- utwór solowy z akompaniamentem
- obowiązkowy udział w audycji sekcji lub klasowej raz w semestrze

Klasa III

Zadania techniczno – wykonawcze:

Semestr I

- oddech, zadęcie, postawa – ćwiczenia
- zwrócenie większej uwagi na swobodę wydobywania dźwięku – ćwiczenia na ustniku oraz basing (bez instrumentu), „luźne gardło”, naturalny i swobodny układ prawej ręki
- przedęcia
- poznanie zagadnień związanych z muzykowaniem zespołowym
- gamy do pięciu znaków przykluczowych (z uwzględnieniem całej skali instrumentu)
 - a) durowe – ćwierćnutami, ósemkami – tercje, trójki, biegniki, pasaż, przewroty pasażu
 - b) mollowe – non legato i legato – ćwierćnutami, ósemkami, pasaż, przewroty pasażu
- rozszerzanie możliwości dynamicznych
- etiudy (G. Strautman z.1 i 2, F. Kwiatkowski, V. Cornette)
- czytanie a vista (ćwiczenia)
- utwory z akompaniamentem fortepianu
- obowiązkowy udział w audycji sekcji lub klasowej raz w semestrze
- do 15 ćwiczeń o różnych problemach technicznych
- do 4 utworów solowych z fortepianem
- 2 duety

Semestr II

- oddech, zadęcie, postawa – ćwiczenia

- zwrócenie większej uwagi na swobodę wydobywania dźwięku – ćwiczenia na ustniku oraz basing (bez instrumentu), „luźne gardło”, naturalny i swobodny układ prawej ręki
- przedęcia
- poznanie zagadnień związanych z muzykowaniem zespołowym
- gamy do pięciu znaków przykluczowych (z uwzględnieniem całej skali instrumentu)
 - a) durowe – ćwierćnutami, ósemkami – tercje, trójki, biegniki, pasaż, przewroty pasażu
 - b) mollowe – non legato i legato – ćwierćnutami, ósemkami, pasaż, przewroty pasażu
- rozszerzanie możliwości dynamicznych
- etiudy (G. Strautman z.1 i 2, F. Kwiatkowski, V. Cornette)
- czytanie a vista (ćwiczenia)
- utwory z akompaniamentem fortepianu
- obowiązkowy udział w audycji sekcji lub klasowej raz w semestrze
- do 15 ćwiczeń o różnych problemach technicznych
- do 4 utworów solowych z fortepianem
- 2 duety

Program przesłuchania śródrocznego:

- gamy do czterech znaków przykluczowych:
 - a) durowe – ćwierćnutami, ósemkami, tercje, trójki, biegniki, pasaż, przewroty pasażu
 - b) mollowe – non legato i legato – ćwierćnutami i ósemkami, pasaż, przewroty pasażu
- 2 etiudy o zróżnicowanej problematyce
- utwór solowy z towarzyszeniem fortepianu

Program egzaminu promocyjnego:

- gamy do czterech znaków przykluczowych:
 - a) durowe – ćwierćnutami, ósemkami, tercje, trójki, biegniki, pasaż, przewroty pasażu

- b) mollowe – non legato i legato – ćwierćnutami i ósemkami, pasaż, przewroty pasażu
- 2 etiudy o zróżnicowanej problematyce
- utwór solowy z towarzyszeniem fortepianu

Klasa IV

Zadania techniczno – wykonawcze:

Semestr I

- oddech, zadęcie, postawa – swobodne wydobywanie dźwięku w całej skali instrumentu, wyrównanie brzmienia (barwy)
- przedęcia – zestaw ćwiczeń z uwzględnieniem coraz szerszej skali instrumentu
- gamy do sześciu znaków przykluczowych (w całej skali instrumentu):
 - a) durowe – ćwierćnutami, ósemkami, szesnastkami, tercje, trójki, biegniki, pasaż, przewroty pasażu
 - b) mollowe – non legato i legato – ćwierćnutami, ósemkami i szesnastkami, pasaż, przewroty pasażu
- dalsze rozwijanie techniki gry na instrumencie – etiudy (G. Strautman z.2, V. Cornette, F. Kwiatkowski, B. Grigoriew)
- utwory z towarzyszeniem fortepianu – większe formy, np. koncert, sonata, suita.
- do 15 ćwiczeń o różnych problemach technicznych
- do 4 utworów solowych z fortepianem
- 2 duety
- obowiązkowy udział w audycji sekcji lub klasowej raz w semestrze

Semestr II

- oddech, zadęcie, postawa – swobodne wydobywanie dźwięku w całej skali instrumentu, wyrównanie brzmienia (barwy)
- przedęcia – zestaw ćwiczeń z uwzględnieniem coraz szerszej skali instrumentu
- gamy do sześciu znaków przykluczowych (w całej skali instrumentu):
 - a) durowe – ćwierćnutami, ósemkami, szesnastkami, tercje, trójki, biegniki, pasaż, przewroty pasażu
 - b) mollowe – non legato i legato – ćwierćnutami, ósemkami i szesnastkami, pasaż, przewroty pasażu

- dalsze rozwijanie techniki gry na instrumencie – etiudy (G. Strautman z.2, V. Cornette, F. Kwiatkowski, B. Grigoriew)
- utwory z towarzyszeniem fortepianu – większe formy, np. koncert, sonata, suita.
- do 15 ćwiczeń o różnych problemach technicznych
- do 4 utworów solowych z fortepianem
- 2 duety
- obowiązkowy udział w audycji sekcji lub klasowej raz w semestrze

Program przesłuchania śródrocznego:

- gamy do pięciu znaków przykluczowych:
 - a) durowe – ćwierćnutami, ósemkami, tercje, trójki, biegniki, pasaż, przewroty pasażu
 - b) molłowe – non legato i legato – ćwierćnutami i ósemkami, pasaż, przewroty pasażu
- 2 etiudy o zróżnicowanej problematyce
- utwór solowy z towarzyszeniem fortepianu

Program egzaminu promocyjnego - końcowego:

Poprawne wykonanie dwóch etiud o zróżnicowanej problematyce technicznej, jednego utworu solowego z akompaniamentem z pamięci, jednego duetu.

Kryteria oceniania

Wymagania na poszczególne oceny z przedmiotu – puzon:

Podstawowe kryteria oceny śródrocznej i rocznej:

- stopień spełnienia wymagań programowych dla danego roku nauki
- postępy w zdobywaniu umiejętności technicznych
- postępy w zdobywaniu umiejętności muzycznych
- opanowanie repertuaru
- pilność i systematyczność pracy ucznia

Stopień niedostateczny

(do 10 punktów)

Uczeń nie spełnia wymagań edukacyjnych, co uniemożliwia mu kontynuację kształcenia:

- nie zrealizował wymagań edukacyjnych danej klasy
- wykazuje brak zdolności manualnych
- brak umiejętności koncentracji
- bardzo słaba pamięć muzyczna

Stopień dopuszczający

(11-12 punktów)

Spełnienie wymagań edukacyjnych jest minimalne, brak wrodzonych predyspozycji do grania na instrumencie utrudnia, a w przyszłości może uniemożliwić mu dalsze kształcenie.

Ujawnia się to poprzez:

- brak uporządkowania rytmicznego
- trudności z dłuższą koncentracją
- trudności z pamięciowym opanowaniem utworu
- trudności z utrzymaniem jednolitego tempa
- duże luki pamięciowe podczas prezentacji utworu na popisie lub egzaminie

Stopień dostateczny

(13-15 punktów)

Uczeń spełnił jedynie podstawowe wymagania edukacyjne dla danej klasy, ale ma wyraźne braki techniczne, które utrudniają mu swobodne wykonanie programu danej klasy i mogą w przyszłości uniemożliwić dalsze kształcenie. Słaba technika gry nie wynika z braku predyspozycji wrodzonych, ale z powodu małej ilości czasu poświęconego na ćwiczenie w domu. Uczeń gra niedokładną artykulacją, w nieuporządkowanym rytmie, bez zaangażowania emocjonalnego, często myli się, ale potrafi znaleźć się w utworze podczas popisu lub egzaminu.

Stopień dobry

(16-20 punktów)

Uczeń zrealizował program w szerszym zakresie niż na stopień dostateczny. Gra jego jest uporządkowana, ale zawiera drobne usterki rytmiczne, muzyczne lub pamięciowe. Nie wynikają one z braku predyspozycji wrodzonych, a po zwiększeniu ilości czasu

poświęconego na ćwiczenie w domu, nie spowodują problemów w dalszym kształceniu. Uczeń nie ma trudności z opanowaniem utworu na pamięć. Potrafi skoncentrować się podczas występów publicznych i na egzaminach. Jego gra jest poprawna technicznie, ale mało ciekawa od strony muzycznej.

Stopień bardzo dobry

(21-24 punktów)

Uczeń całkowicie spełnia wymagania programowe. Posiada swobodę techniczną i umiejętność dłuższej koncentracji. Łatwo przyswaja utwory na pamięć i nie ma problemu z prawidłowym wykonaniem ich na popisach i egzaminach. Jego gra jest uporządkowana i swobodna technicznie, oraz ciekawa od strony muzycznej. Uczeń swobodnie posługuje się zróżnicowaną artykulacją. Potrafi prawidłowo budować frazę muzyczną i formę utworu. Ma dobrą odporność psychiczną. Reprezentuje szkołę na koncertach środowiskowych, jest laureatem konkursów szkolnych.

Stopień celujący

(25 punktów)

Osiągnięcia ucznia wyraźnie wykraczają poza wymagania edukacyjne danej klasy. Uczeń swobodnie wykonuje program z klasy wyższej niż ta, do której uczęszcza. Jego gra jest swobodna pod względem technicznym, posiada walory wirtuozowskie, a jej wartość artystyczna jest szczególnie wysoka i rzadko osiągnięta w szkole. Uczeń prezentuje interesującą osobowość oraz dużą wrażliwość na barwę dźwięku. Ma dobrą odporność psychiczną. Reprezentuje szkołę na koncertach środowiskowych, bierze udział w konkursach regionalnych, ogólnopolskich.